

Nacionalnim programom ranog otkrivanja raka vrata maternice u Hrvatskoj obuhvaćene su sve žene u dobi od 25 do 64 godine koje u okviru programa trebaju obaviti PAPA test svake tri godine. Žene na kućnu adresu dobivaju poziv za preventivni ginekološki pregled koji uključuje PAPA test.

Europska udruga raka vrata maternice ECCA (European Cervical Cancer Association) podupire suzbijanje raka vrata maternice u Europi podižući svijest o raku vrata maternice i načinima kako se on može spriječiti na temelju iskustva znanstvenih, kliničkih i javnozdravstvenih ustanova diljem Europe.

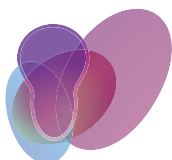
Za dodatne informacije o raku vrata maternice i prevenciji

- posjetite Internet stranicu www.ecca.info
- pošaljite pitanja na info@ecca.info
- podrška bolesnicama na www.svezanju.hr
- informacije o Nacionalnom programu ranog otkrivanja raka vrata maternice <http://www.hzjz.hr>

Uključite se u prevenciju na mrežnim stranicama

- www.pearlofwisdom.eu
- www.hellocurly.org

Nacionalni program
ranog otkrivanja
raka vrata maternice

STOP
raku vrata maternice

Obilježavanje 10. europskog tjedna
prevencije raka vrata maternice,
24. – 30. siječnja 2016.

Uz podršku

- Gradskog ureda za zdravstvo Grada Zagreba
- Ureda SZO u Hrvatskoj

Pod pokroviteljstvom

- Ministarstva zdravlja

Organiziraju

- Udruga SVE za NJU
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- NZJZ „Dr. Andrija Štampar“
- Institut „Ruđer Bošković“
- ECCA (European Cervical Cancer Association)

SVE za NJU

HZJZ

RB

ECCA

WHO Country Office in Croatia

Ministarstvo
zdravlja
Za zdravlje. Zajedno.

BISER MUDROSTI

Pobijedimo rak vrata maternice

Obilježavanje 10. europskog tjedna
prevencije raka vrata maternice,
24. – 30. siječnja 2016.

Rak vrata maternice

Rak vrata maternice nastaje kada se stanice dijela maternice koji se otvara u rodnicu promijene i počnu nekontrolirano rasti. To je, po učestalosti, u svijetu drugi uzročnik smrti od raka mladih žena. Važna je činjenica da je gotovo svaki slučaj raka vrata maternice moguće spriječiti ako se otkriju početne promjene. Velika je vjerojatnost da se to dogodi ako se žena odazove na pregled u okviru organiziranog probira. Bolest je moguće djelomično spriječiti i cijepljenjem protiv glavnog uzročnika bolesti: humanog papiloma virusa (HPV).

Još uvijek mnoge žene nisu upoznate sa svim mogućnostima sprečavanja ove teške bolesti ili nisu svjesne da se ova bolest može dogoditi svakoj ženi. U Hrvatskoj svaki dan jedna žena oboli, a svaki treći dan jedna žena umre od raka vrata maternice.

Humani papiloma virus - HPV

Humani papiloma virus (HPV) najčešće se prenosi spolnim odnosom ili izravnim kontaktom sa zaraženom kožom ili sluznicom. Prema podacima na svjetskoj razini, 80 % žena u jednom će trenutku života biti zaraženo HPV-om. U većine žena koje imaju HPV infekciju, nema znakova bolesti, a infekcija prolazi spontano u razdoblju 6 - 24 mjeseca. Međutim, u nekih žena infekcija perzistira, što povećava rizik za nastanak raka vrata maternice. Postoji četrdesetak tipova HPV-a koji inficiraju genitalni sustav. HPV tipovi 16 i 18 uzrokuju 2/3 slučajeva raka vrata maternice.

Probir Papa-testom

Probir se zasniva na vizualnom pregledu u tzv. spekulumu i uzimanju obrisaka za Papa-test. Naime, tijekom bezbolnog i kratkog ginekološkog pregleda liječnik će nježno uzeti uzorak stanica vrata maternice pomoću špatule i četkice. Taj se uzorak potom šalje u citološki laboratorij. Citološkom analizom rak se može otkriti u početnom stadiju ili čak u predstadiju, koji ginekolog ne može vidjeti prostim okom.

Dakle, osnova probira za rak vrata maternice jest pronaći žene u kojih postoje promijenjene stanice vrata maternice u ranom stadiju, kada se mogu lako ukloniti kako se ne bi razvile u rak vrata maternice.

Sve žene u dobi između 20. i 65. godine života trebale bi redovito ovako biti pregledane. Ako je citološki nalaz uredan, a žena u međuvremenu nema nikakvim smetnja, sljedeći se Papa-test radi za 3 godine.

Praćenje abnormalnih stanica vrata maternice

Ako nalaz Papa-testa nije uredan, tj. postoje početne promjene stanica vrata maternice, to ne znači da žena ima rak vrata maternice, ali znači da su potrebne ginekološke kontrole te daljnja obrada i liječenje. Ako se Papa-testom posumnja na rak maternice, a te se promjene

ne vide prostim okom, treba primijeniti i druge dijagnostičke metode kako bismo dokazali da je riječ o raku vrata maternice. Najčešće se primjenjuje kolposkopija.

Testiranje na HPV

Testiranje na HPV primjenjuje se kako bi se doznalo ima li osoba HPV infekciju. Iako trenutno nema lijeka za tipove HPV-a koji uzrokuju rak vrata maternice, podatak o tome ima li žena HPV ili ne omogućuje procjenu rizika za nastanak raka vrata maternice. Ako žena nema HPV, rizik je vrlo malen i može se sa sigurnošću obavljati kontrolni Papa-test svake tri godine. U slučaju dijagnosticiranoga HPV-a preporučuje se daljnje praćenje kako bi se otkrile promijenjene stanice vrata maternice i otklonile prije nego se razviju u rak.

Cijepljenje protiv HPV-a

Cijepljenje protiv HPV-a preporučuje se kako bi se smanjio rizik nastanka raka vrata maternice. Dostupna cjepiva pokazala su se sigurnima. Klinička ispitivanja pokazuju samo manje, beznačajne reakcije tipične za bilo koje cijepljenje. Cijepljenje pruža vrlo učinkovitu zaštitu protiv HPV tipova 16 i 18, dva najčešća tipa koja uzrokuju oko 2/3 slučajeva raka vrata maternice te mnoge abnormalne Papa-nalaze. Cijepljenje pruža zaštitu i od HPV tipova 6 i 11, odgovornih za nastanak anogenitalnih bradavica, te određenu križnu zaštitu protiv HPV tipova koji nisu u cjepivu.

Cijepljenje sprečava infekciju, stoga je najučinkovitije ako se primijeni prije prvoga spolnog odnosa, no ne štiti od razvoja bolesti ako u trenutku cijepljenja već imate HPV 16 ili 18 infekciju. Važno je istaknuti da žene cijepljene protiv HPV-a i dalje moraju odlaziti na ginekološke preglede, u okviru kojih će raditi PAPA-test.

Sveobuhvatna prevencija raka vrata maternice

Organizirani program probira raka vrata maternice, tj. rano otkrivanje bolesti u zdravih žena, zajedno sa organiziranim programom cijepljenja protiv HPV-a, može ponuditi najbolju zaštitu od raka vrata maternice.

Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske godine 2012. pokrenulo je Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice, u kojem sudjeluju županijski zavodi za javno zdravstvo i Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Program obuhvaća sve žene od 25. do 64. godine, koje se pozivaju na Papa-test svake tri godine. Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske šk.god. 2015./2016. uvelo je neobvezno besplatno cijepljenje protiv HPV-a za sve djevojčice i dječake prvog razreda srednje škole.